

Rīgā, 2016. gada 28. oktobrī

Adresāts:
SIA "Kaugas"
Reģ.nr. 52103074671
Ļāvu iela 17
Liepāja LV-3411, Latvija

Kopija:
Dabas aizsardzības pārvalde
Baznīcas iela 7
Sigulda LV-2150, Latvija

EKSPERTA ATZINUMS

Nr. 2016/59

1. Eksperta atzinuma mērķis

Eksperta atzinuma sagatavošanas mērķis ir pēc SIA "Kaugas" pasūtījuma Dabas aizsardzības pārvaldes publiskā iepirkuma "Aleju apsekošana un izvērtēšana" (Nr. DAP 2016/22) ietvaros sniegt eksperta vērtējumu par 22.11.2005. MK noteikumos Nr.888 "Noteikumi par aizsargājamām alejām" iekļauto **Ziemeru ozolu aleju** tās izpētes un robežu izvērtēšanas kontekstā. Mērķa sasniegšanai izvirzīti šādi uzdevumi (1) izvērtēt alejas aizsardzības statusu un tās novērtējumu teritorijas plānošanas dokumentos (2) veikt alejas apsekošanu dabā, lai pārbaudītu, vai alejā ir īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju atradnes, novērtēt alejas nozīmi konstatēto īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju sugu saglabāšanā ilgtermiņā (4) sniegt rekomendācijas nepieciešamo apsaimniekošanas pasākumu veikšanai alejā konstatēto īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju sugu saglabāšanas kontekstā (5) apzināt pieejamo kultūrvēsturisko informāciju par Ziemeru ozolu aleju (6) sniegt ieteikumus par alejas robežas optimālo novietojumu no bioloģiskās vērtības, alejas saglabāšanas viedokļa un ainaviskās situācijas

Eksperta atzinums ir sagatavots par sugu grupām – sūnas, ķērpji. Atzinumā ir sniegta informācija par 14.11.2000. LR MK noteikumos Nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu" uzskaitītajām sūnu un ķērpju sugām.

Eksperta atzinums ir sagatavots divos identiskos eksemplāros (katrs uz 6 lpp), viens no tiem tiek iesniegts atzinuma pasūtītājam SIA "Kaugas", otrs paliek eksperta rīcībā.

2. Eksperta atzinuma sagatavošanas metodes

Alejas esošais aizsardzības statuss noteikts, balstoties uz Dabas datu pārvaldības sistēmas "Ozols" datiem, kā arī Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem par īpaši

aizsargājamajām dabas teritorijām. Alejas statusa izvērtējums teritorijas plānošanas dokumentos sniegts, aplūkojot 13.10.2011. LR Teritorijas attīstības plānošanas likuma 5. pantā minētos dokumentus teritorijai, kurā atrodas aleja. Šie dokumenti ir (1) nacionālajā līmenī - Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija un Nacionālais attīstības plāns (2) reģionālajā līmenī - plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija un attīstības programma (3) vietējā līmenī - vietējās pašvaldības ilgtspējīgas attīstības stratēģija, attīstības programma, teritorijas plānojumi, lokālplānojumi, detālplānojumi. Atzinumā apskatīti tieši reģionāla un vietējā līmeņa teritorijas plānošanas dokumenti, īpašu uzmanību pievēršot vietēja līmeņa plānošanas dokumentiem, jo tie vistiešāk nosaka attiecīgās teritorijas izmantošanu.

Datu iegūšanā par īpaši aizsargājamajām sūnu un ķērpju sugām izmantota vizuālās uzskaites metode, alejā veicot katra koka apskati ar mērķi konstatēt aizsargājamās sūnu un ķērpju sugas. Visas aizsargājamo sugu atradnes kartētas, izmantojot GPS uztvērēju Garmin GPSmap 64 (izmantota LKS-92 koordinātu sistēma).

Kultūrvēsturiskā informācija par Ziemeru ozolu aleju apzināta, apkopojot pieejamo informāciju interneta resursos.

3. Alejas aizsardzības statuss

Ziemeru ozolu aleja atrodas aizsargājamo ainavu apvidus "Veclaicene" teritorijā. Teritorijas statusu, aizsardzības un izmantošanas noteikumus nosaka 02.03.1993. likums "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām", kā arī uz tā pamata izdotie 16.03.2010. MK noteikumi Nr. 264 "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi" un 23.02.1999. MK noteikumi Nr. 69 "Noteikumi par aizsargājamo ainavu apvidiem".

Ziemeru ozolu aleja ir valsts nozīmes aizsargājams dabas piemineklis – aizsargājama aleja. Ziemeru ozolu alejas kā dabas pieminekļa statusu, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumus nosaka 02.03.1993. likums "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām", kā arī uz tā pamata izdotie 16.03.2010. MK noteikumi Nr. 264 "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi" un 22.11.2005. MK noteikumi Nr. 888 "Noteikumi par aizsargājamām alejām".

4. Alejas novērtējums teritorijas plānošanas dokumentos

Ziemeru ozolu aleja atrodas Alūksnes novada Ziemera pagasta teritorijā.

Teritorijas izmantošanu vietējā līmenī nosaka šādi teritorijas plānošanas dokumenti:

- Alūksnes novada teritorijas plānojums 2015. – 2027. gadam
- Alūksnes novada attīstības programma 2011. – 2017. gadam
- Alūksnes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2012. – 2030. gadam.

Reģionālā līmenī teritorijas attīstību nosaka:

- Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2015 – 2020
- Vidzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014 – 2030.

Alūksnes novada teritorijas plānojuma 2015. -2027. gadam paskaidrojošajā daļā un vides pārskatā Ziemeru ozolu aleja atzīmēta kā aizsargājama aleja saskaņā ar

22.11.2005. MK noteikumiem Nr. 888 "Noteikumi par aizsargājamām alejām". Alūksnes novada teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos Ziemeru ozolu aleja kā aizsargājama aleja atzīmēta 200.20 apakšpunktā, noteikumu 212. punktā noteikts, ka "aizsargājamā alejā (Ziemeru pagastā) kokus atļauts cirst, ja koks kļuvis bīstams, apdraud ceļu satiksmes vai cilvēku drošību un nav citu iespēju novērst bīstamo situāciju, koku drīkst nocirst tikai pēc Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiskas atļaujas saņemšanas". Teritorijas plānojuma grafiskajā daļā Ziemeru ozolu aleja kā aizsargājama aleja attēlota (1) Ziemera pagasta teritorijas funkcionālā zonējuma kartē (2) Alūksnes novada plānotās (atļautās) teritorijas izmantošanas zonējuma pārskata kartē (3) kartē " Alūksnes novada aizsargājamās dabas teritorijas un objekti".

Alūksnes novada attīstības programmā 2011. – 2017. gadam norādīts, ka novada teritorijā ir 1 aizsargājama aleja – Ziemeru ozolu aleja. Attīstības programmas stratēģiskajā daļā kā viena no vidēja termiņa prioritātēm noteikta prioritāte 7.1. Alūksnes novadam raksturīgās kultūrainavas saglabāšana un tās potenciāla izmantošana, kuras ietvaros cita starpā izvirzīts uzdevums "Tūrisma maršrutu ar dabas un kultūrvēsturiskajiem objektiem izstrāde". Veclaicenes aizsargājamo ainavu apvidus teritorija, kura ietver Ziemeru ozolu aleju, attīstības programmā norādīta kā sevišķi vērtīgs tūrisma resurss.

Alūksnes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2012. – 2030. gadam Ziemeru ozolu aleja konkrēti nav minēta. Stratēģijā vispārīgi noteikts, ka ilgtermiņā novada attālie lauku areāli jāattīsta, tostarp aktīvi izmantojot attīstībā esošos dabas resursus, aizsargājamās dabas un kultūrvēsturiskos objektus un teritorijas.

Vidzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014 – 2030 un Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2015 – 2020 vispārīgi ieskicē Vidzemes mozaīkveida ainavas un kultūrainavas nozīmi, raksturojot to kā neatņemamu kultūrvēsturiskā mantojuma sastāvdaļu. Vidzemes reģiona aizsargājamās teritorijas un objekti šajos plānošanas dokumentos vispārīgi raksturoti kā neatņemama Vidzemes reģiona vērtība.

5. Alejas apsekošana

Aleja apsekota 2016. gada 28. augustā plkst.13:00 – 14:45. Apsekošanas laikā ir silts, saulains laiks, neliels vējš.

6. Alejas un tai piegulošās teritorijas vispārīgs raksturojums

Ziemeru ozolu alejas shēma un robežu apraksts dots 22.11.2005. MK noteikumu Nr.888 "Noteikumi par aizsargājamām alejām" 3. pielikumā. Ziemeru ozolu aleja izvietota gar autoceļu V386 1 km garā posmā no pagrieziena uz Ziemeru muižu līdz Kampjiem. Aleju pamatā veido vidēju līdz lielu dimensiju ozoli, kas stādīti divās rindās katrā ceļa pusē (1.attēls). Alejas daļā tuvāk pagriezienam uz Ziemeru muižu alejas rindās stādītas arī kļavas un oši. Ziemeru ozolu aleja tās lielākajā daļā šķērso lauksaimniecības zemes ar ceļmalā izvietotām lauku viensētām, nelielā posmā alejas sākumdaļā tā virzās gar meža fragmentu. Alejas beigu daļa izvietota paugura virsotnē un no tās paveras tāli skati uz Ziemeru apkārtni (2. attēls).

1.attēls. Ziemeru ozolu aleja. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

2.attēls. Skats no Ziemeru ozolu alejas. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

7. Alejā konstatētās īpaši aizsargājamās sūnu un ķērpju sugas un alejas nozīme šo sugu saglabāšanā

Ziemeru ozolu alejā nav konstatētas īpaši aizsargājamās sūnu sugas. Alejā konstatētas 2 īpaši aizsargājamās ķērpju sugas – bālā sklerofora *Sclerophora pallida* (3 atradnes) un kausveida pleurostikta *Pleurosticta acetabulum* (3 atradnes). *Pleurosticta acetabulum* atradnes alejā nelielas, bet labā stāvoklī. *Sclerophora pallida* nelielā daudzumā konstatēta uz alejas sākumdaļā augošajiem ošiem un kļāvām, arī šīs atradnes ir labā stāvoklī.

Ar mērķi noskaidrot, vai *Sclerophora pallida* ir sastopama arī uz atradnes koku tuvumā esošajiem potenciālajiem dzīvotnes kokiem, ārpus aizsargājamās alejas teritorijas papildus apsekotais aptuveni 180 m garš ošu alejas posms, kas izvietots gar Ziemeru muižas piededceļu no pagrieziņa uz muižu līdz mājām “Vizbulī” (3.attēls). Apsekotā posma sākuma koordinātas x 683038, y 381042; beigu koordinātas x 683241, y 381035 (koordinātas noteiktas kamerāli).

3.attēls. Papildus apsekotais ošu alejas posms. Kartes mērogs 1:5000, Kartes pamatne: Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra 2013 – 2015.

Papildus apsekotajā ošu alejas posmā uz 6 alejas ošiem konstatētas bagātīgas *Sclerophora pallida* atradnes (sugas klājiens uz atradnes kokiem aptuveni 0,02 – 0,05 m²). Apkopojot iegūto informāciju par īpaši aizsargājamo sugu atradnēm var secināt,

ka Ziemeru ozolu aleja ir nozīmīga no īpaši aizsargājamo ķērpju sugu saglabāšanas viedokļa vietējā mērogā, tomēr Ziemeru ozolu aleja kopā ar tai piegulošajām alejām ārpus aizsargājamās teritorijas ir potenciāli nozīmīga teritorija no īpaši aizsargājamās ķērpju sugas *Sclerophora pallida* saglabāšanas viedokļa arī valsts mērogā, tāpēc teritorijā ir ieteicams veikt papildus izpēti.

8. Ieteikumi alejas apsaimniekošanai

No alejā konstatēto īpaši aizsargājamo ķērpju sugu saglabāšanas viedokļa prioritāri saglabājami šo sugu atradņu koki. Tāpat saglabājamās konstatētās *Sclerophora pallida* atradnes ārpus aizsargājamās alejas teritorijas.

9. Alejas kultūrvēsture

Ziemeru ozolu aleja pieder pie Ziemeru muižas apstādījumiem, tomēr konkrēta informācija par alejas stādīšanas laiku apskatītajos informācijas avotos nebija pieejama.

Ziemeru ozolu aleja kopā ar citām Ziemeru muižas alejām un Ziemeru parku noteikta kā aizsargājams dabas piemineklis arī pirms 1940. gada, kad tā ar valdības 1926. gada 3. februāra rīkojumu iekļauta sarakstā Nr. 8 aizsargu mežiem, parkiem, alejām un dabas pieminekļiem.

10. Ieteikumi alejas robežu izmaiņām

Ņemot vērā apkopoto informāciju par alejā konstatētajām aizsargājamo sugu atradnēm, alejas kultūrvēsturisko nozīmi un ainavisko situāciju, ieteicams Ziemeru ozolu aleju saglabāt valsts nozīmes aizsargājamo aleju sarakstā tās esošajās robežās.

Papildus ieteicams veikt daudzpusīgu izpēti citās Ziemeru muižas alejās, jo vismaz muižas pievedceļa ošu aleja ir potenciāli nozīmīga kā īpaši aizsargājamās ķērpju sugas *Sclerophora pallida* dzīvotne.

11. Atzinumā norādītie normatīvie akti

Noteikumi par aizsargājamām alejām: Ministru kabineta 2005. gada 22. novembra noteikumi Nr. 888, Latvijas Vēstnesis, 2005, 8. augusts, Nr. 196 (3354)

Teritorijas attīstības plānošanas likums: LR 2011. gada 13. oktobra likums, Latvijas Vēstnesis, 2011, 2. novembris, Nr.173 (4571)

Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām: LR 1993. gada 2. marta likums, Latvijas Vēstnesis, 1993, 25. martā, Nr. 5

Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi: Ministru kabineta 2010. gada 16. marta noteikumi Nr. 264, Latvijas Vēstnesis, 2010, 30. martā, Nr. 50 (4242)

Noteikumi par aizsargājamo ainavu apvidiem: Ministru kabineta 1999. gada 23. februāra noteikumi Nr. 69, Latvijas Vēstnesis, 1999, 2. martā, Nr. 57/59 (1517/1519)

12. Atzinumā norādītie teritorijas plānošanas dokumenti

Alūksnes novada teritorijas plānojums 2015. – 2027. gadam. Apstiprināts ar Alūksnes novada domes 2015. gada 27. augusta lēmumu Nr. 263 (protokols Nr. 14, 5. p.). Pieejams: http://www.aluksne.lv/09_08.php

Alūksnes novada attīstības programma 2011. – 2017. gadam. Apstiprināta ar Alūksnes novada domes 2011. gada 30. jūnija lēmumu Nr. 256 (protokols Nr. 9, 21. p.). Pieejama: http://www.aluksne.lv/09_01.php

Alūksnes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2012. – 2030. gadam. Apstiprināta ar Alūksnes novada domes 2012. gada 25. oktobra lēmumu Nr. 351 (protokols Nr.18, 19. p.). Pieejama: http://www.aluksne.lv/09_00.php

Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2015 – 2020. Apstiprināta Vidzemes plānošanas reģiona attīstības padomes 2015. gada 27.jūnija sēdē. Pieejama: http://www.vidzeme.lv/lv/regiona_attistibas_planosanas_dokumenti

Vidzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014 – 2030. Apstiprināta Vidzemes plānošanas reģiona attīstības padomes 2015. gada 27.jūnija sēdē. Pieejama: http://www.vidzeme.lv/lv/regiona_attistibas_planosanas_dokumenti

13. Atzinuma sagatavošanā izmantotie informācijas avoti

Saraksts Nr. 8 aizsargu mežiem, parkiem, alejām un dabas pieminekļiem: Valdības 1926. gada 3. februāra rīkojums, Valdības Vēstnesis, 1926. gada 3. februārī, Nr. 28. Pieejams: www.periodika.lv

Atzinuma sniedzējs

Evita Oļehnoviča
Sugu un biotopu eksperte biotopu grupās: meži un virsāji, purvi;
sugu grupā: sūnas
Sertifikāta numurs: 128
Sertifikāta derīguma termiņš: 13.11.2014.- 12.11.2017.